

Column

Johan Heirman

Kleine grazers

Op het heerlijke Oasefeest kreeg ik vragen over hoe het nu zit met die cavia's in mijn tuin. Blijkbaar word ik door veel lezers van Oase nog steeds gezien als 'die man met zijn cavia's'. Eerst was ik daar eigenlijk niet zo blij mee, omdat die diertjes voor mij eigenlijk maar een zijsprongetje waren in mijn concept over natuur in de tuin. Maar al waren ze dan voor mij als planteman niet de kern of essentie van mijn tuinbegrip (ik zocht kleine grazers die geen bodemverstoring veroorzaakten, om een licht begrazingseffect te introduceren in een door maaien beheerde begroeiing), als dit is wat mijn lezers oppikten, dan moet ik mijn best doen het belang ervan genoeg in de verf te zetten. Al was het maar om te vermijden dat mensen al te gemakkelijk gaan denken over begrazing met cavia's en ik zo verantwoordelijk zou worden voor onnodig dierenleed.

Welnu, deze cavia's kon je beschouwen als een steekproefje met de als proefdieren vaak gebruikte beestjes over het al dan niet acclimatiseren of zelfs invasief worden van soor-

ten. Dat ze er niet in slaagden zich te vestigen - niet dat dat ooit mijn bedoeling is geweest - had te maken met onvoldoende gedragsaanpassing om te overleven in aanwezigheid van Europese predatoren of bij strenge koude. Ik had wel enkele schuilhokjes voor ze voorzien, maar ze gebruikten die niet consequent. Liever schuilden ze onder lage struiken. Zolang het niet hard vriest kan dat voldoende zijn. Volwassen dieren kunnen wat nachtvorst aan, maar zelfs onze huidige kwakkelwinters niet. Zeker de jongen zijn kwetsbaar. Er waren maar zeer weinig jongen die buiten overleefden. Steenuilen en vossen jaagden op ze tussen en onder de struiken waaronder ze zich verschuilden. 's Winters verhuisde ik ze daarom van mijn buitentuin naar een stalletje in mijn stadstuin waar ik ze bijvoederde en waar de jongen ongestoord konden opgroeien.

Ze waren letterlijk halfnatuurlijk, al is 'half' in dit verband wel ruim op te vatten, want zonder hulp hadden ze niet kunnen overleven. Maar waarschijnlijk was het wel mogelijk geweest door gerichte groeps-

selectie gedurende een moeilijk in te schatten aantal generaties hun gedrag zodanig aan te passen dat ze in bosrandachtige situaties zoals mijn tuin autonoom konden overleven of na nog verdere evolutie zelfs een invasieve plaagsoort worden op de grens tussen natuur en cultuur. Zover wou ik het uiteraard niet laten komen. En evolutie door natuurlijke selectie in volle actie is niet steeds een prettig gezicht. Denk maar even terug aan het gedoe rond de Oostvaardersplassen.

Omdat de jaarlijkse transhumance me te zwaar begon te vallen, en steeds meer vossen mijn buitentuin als een caviasupermarkt begonnen te beschouwen heb ik al vele jaren geleden een overnemer voor mijn kudde gezocht. Mijn tuin is inmiddels overgenomen door inheemse knaagdiersoorten zoals eekhoorn en rosse woelmuis, een ijverige bodemverstoorder die weliswaar ook een geliefde uilenprooi is, maar er blijkbaar toch uitstekend in slaagt zich te handhaven zonder veel hulp – het ter beschikking stellen van een boomgaard en een moestuin niet te na gesproken.